

23
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΡΟΣΑΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΔΡΟΥ

1670—1710

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Handwritten signature and blue stamp reading 'ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΘΗΧΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΔΡΟΥ' and 'ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ'.

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΦΡΕΡΗ

1924

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΡΟΣΑΣ
Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΔΡΟΥ
1670—1710

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ
ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΦΡΕΡΗ

—
1924

Ἰγνάτιος Ρόσας
ὁ τελευταῖος Φράγκος ἐπίσκοπος Ἀνδρου.
1670—1710.

Ὁ Μιχαὴλ Λέκιεν καταλέγων ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἱεράρχαις Ἀνδρου τὸν Ἰγνάτιον Ρόσαν σημειοῦται περὶ αὐτοῦ τάδε: «*Innocentio papa XI Ignatium Rocha Romæ in collegio Græcorum sacris literis eruditus Andri episcopus est designatus. Urban Cerri de Romanæ eccles. per universum orbem statu*».¹ ἀλλὰ ὁ Ἰγνάτιος οὔτε ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ ἐλληνικῷ δῆθεν κολλεγίῳ, οὔτε Ἑλλήν ἀρχιεπίσκοπος Ἀνδρου ἐγένετο. Ὁ Ἰγνάτιος ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ κολλεγίῳ τῆς προπαγάνδας καὶ ἐγένετο Φράγκος ἐπίσκοπος Ἀνδρου κατὰ σημείωμα τόδε: «*Andro è un'isola che gira 105 miglia vicino a Negroponte, vi sono pochi catholici; e l'anno passato (1670) ne fu dalla congregazione eletto vescovo don Ignatio Rosa, già alunno di questo collegio; ma appena arrivato là, ha cominciato a dolersi non potervi vivere, e che non gli basta la provizione di scudi 60 annui assegnatili dalla congregazione; onde si attende la relatione del visitatore per provvederlo, tanto più che hultimamente si è havuto avviso che sia stato fatto schiavo da' corsari di Barbaria, e liberato con molti denari*».²

Ὁ Ἰγνάτιος Ρόσας, ἀνὴρ Νάξιος, ἐδιδάχθη, ὡς προεῖπον, ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ κολλεγίῳ τῆς προπαγάνδας καὶ ὑπὸ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ ἐνδεκάτου ἔτει 1670 προήχθη εἰς τὴν φραγκικὴν ἐπισκοπὴν Ἀνδρου, ἧς ἐγένετο ὁ τελευταῖος ἱεράρχης. Ὁ

1. Michaelis Le Quien Oriens christianus in quator patriarchatus digestus, (Parisiis, 1740, in f°), tom. II, col. 944. Το βιβλίον τοῦ «Urban Cerri De Romanæ eccles. per universum orbem statu», ἐξ οὗ ὁ Λέκιεν διηγεῖται τὰ κατὰ τὸν Ἰγνάτιον Ρόσαν οὐδαμοῦ εἶδον.

2. Relatione dello stato della missione nella Grecia,

Ἰωσήφ Τουρνεφόρτιος ἐγνώρισε τὸν Ἰγνάτιον κατὰ τὴν ἀνά-
 τὰς νήσους ὁδοιπορίαν αὐτοῦ ἔτει 1700, σημειοῦται δὲ ὅτι
 ὁ Ἰγνάτιος ἦν ἀνὴρ πνευματώδης, ἐν ᾧ δὲ μετέβαινέ ποτε
 ἀπὸ Ἀνδρου εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Νάξον μετὰ τῶν ἱερῶν
 αὐτοῦ συνελήφθη ὑπὸ πειρατῶν Τούρκων, ἐληστεύθη, ἐδάρη
 καὶ καθήρχθη ἐν γαλλέῳ, ἠλευθερώθη δὲ ἀφοῦ ἀπότισε πεν-
 τακόσια γρόσια, ἢ πρόσδορος αὐτοῦ, ἀνὰ πᾶν ἔτος, ἦν τρια-
 κόσια γρόσια,¹ ἐξ ὧν τὰ ἐξήκοντα ἀπέτιεν ἡ προπαγάνδα.
 Ὁ Τουρνεφόρτιος καίτοι ἔμαθεν ἐν Ἀνδρῶ τὰ κατὰ τὸν
 Ἰγνάτιον οὐδὲν ὁμῶς σημειοῦται περὶ αὐτοῦ.

Ἐτει 1678, μηνὸς Ἰανουαρίου τετάρτῃ, ὁ Ἰγνάτιος
 Ρόσας ἢ Τριαντάφυλλος, ὡς καλεῖται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν
 καπουκίνων, ἐξ Ἀνδρου μετέβη εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ
 Νάξον καὶ τὴν ἐνάτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς συμμετέσχεν εἰς
 τὴν ἐορτὴν τῆς ἀγίας δωρεᾶς.² Ὁ Ἰγνάτιος διεφέρετο ἐν
 Ἀνδρῶ μετὰ τῶν ἐν τῇ νήσῳ μοναχῶν καπουκίνων διαμ-
 ρισθητῶν τὸν οἶκον, καὶ τὸν κῆπον τὸν ἀνήκοντα τοῖς κα-
 πουκίνοις, ἐπέτυχε δὲ παρὰ τοῦ ναυάρχου τῶν Βενετῶν
 Ἀντωνίου Ζένου τὴν ἐκδοσιν διατακτικοῦ γράμματος δι' οὗ
 ἐβεβαιοῦντο αὐτῷ τὰ ἀμφισβητούμενα, τούτου ἔνεκα ἔτει
 1695 οἱ ἐν Ἀνδρῶ καπουκίνοι ἀπέστειλαν εἰς τὸν ἐν Χίῳ
 παραμένοντα τότε ναύαρχον τῶν Βενετῶν Ἀντώνιον Ζένον
 τὸν μοναχὸν Πολύκαρπον· περὶ τῆς ἀποστελῆς ταύτης ἐν
 τῷ βιβλίῳ τῶν ἐν Νάξῳ μοναχῶν καπουκίνων σημειοῦται
 τόδε: «Πολύκαρπος ὁ ἐξ Ἀεβεβίλης ἀφίκετο ἐξ Ἀνδρου διὰ
 τὰ συμφέροντα τοῦ ἐν τῇ νήσῳ μοναστηρίου, ἐν ᾗ οἱ καπου-
 κίνοι ἐδιώκοντο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἰγνατίου Ρόσα, ὃς ἐπέ-
 τυχε κρύφα διαταγὴν τοῦ ναυάρχου κατ' αὐτῶν, οὗ ἔνεκα ὁ
 ρηθεὶς Πολύκαρπος ἀφίκετο εἰς Χίον πρὸς ἀκύρωσιν τῆς
 διαταγῆς»·³ ἀλλὰ καὶ ὅτε ὁ Ἰγνάτιος ἀπώλεσε τὸν ἐπισκο-

1. Joseph Pitton de Tournefort Relation d'un voyage du Levant (Amsterdam, 1718, in 8°), tom. I, p. 114.

2. Ἱστορικά σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων, (ἐν Ἑρμου-
 πόλει, 1922, εἰς 8ον), σελ. 93.

3. Ἱστορικά σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων, σελ. 105—106.

πικόν θρόνον τῆς Ἀνδρου ἐξηκολούθη ἀμφισβητῶν τόν τε οἶκον καί τόν κῆπον τῶν ἐν Ἀνδρῶ καπουκίνων, ἀλλὰ οὗτοι διὰ τῆς ἐν Ρώμῃ προπαγάνδας ἀνεκτήσαντο τὰ αὐτοῖς ἀνήκοντα, ἠναγκάσθη δὲ ὁ Ἰγνάτιος ἔτει 1709, μηνὸς ἰανουαρίου δεκάτῃ, νὰ παραιτήσῃται τὰς ἀντιποιήσεις αὐτοῦ· ἀνέκτησαν μὲν οἱ καπουκίνοι τὰ αὐτοῖς ἀνήκοντα, ἀλλὰ παλίμβουλοι γεγόμενοι ἐβεβαιώσαντο ὅτι τὰ κατὰ τῶν καπουκίνων ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου διαπραχθέντα ἦσαν συκοφαντίαι καὶ ψεύδη.

Ὁ Ἰγνάτιος ἔτει 1700 ἐπορεύθη εἰς Βενετίαν ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Νάξου καὶ Πάρου, ἧς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πέτρος Μάρτυρ Ἰουστινιανὸς ἐγκατέλιπε τὸν θρόνον μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Βενετῶν καὶ κατέφυγεν εἰς Τήνον, ἧς ἐγένετο ἱεράρχης, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Νάξου καὶ Πάρου προήχθη ὁ ἐπίσκοπος Σύρας Ἀντώνιος Ἰουστινιανός,¹ ὅς, ἔτει 1702 μηνὸς αὐγούστου τετάρτῃ ἐγένετο τοποτηρητὴς τῆς σχολαστάσης ἐπισκοπῆς Ἀνδρου.² Ὁ Ἰγνάτιος σχολαζούσης τῆς ἐπισκοπῆς Σύρας ἐγένετο ἀποστολικὸς βικάριος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1680, μηνὸς δεκεμβρίου ἐννέα καὶ δεκάτῃ, μέχρι τοῦ ἔτους 1687, μηνὸς φεβρουαρίου ἑπτὰ καὶ δεκάτῃ· ὥφειλε δὲ νὰ διοικήσῃ τὴν ἐπισκοπὴν Σύρας κατὰ τὰς δοθείσας αὐτῷ ἐγγράφους διαταγὰς· ὁ Ἰγνάτιος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὥκει ἐν Σύρᾳ, μετέβαινεν δὲ εἰς Ἀνδρον μόνον πρὸς εἰσπραξίν τῶν προσόδων τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ· ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ἐν τῇ πόλει Σύρα ναοῦ τοῦ γενεσίου τῆς Παναγίας ἐπικαλουμένης «Κιουρᾶς τοῦ Κάρλου» κειμένης ἐν τῷ τμήματι τῆς πόλεως τῷ καλουμένῳ Σκαλί κεῖται ἐγκεχαραγμένη ἐπιγραφή ἣδε:

ILLVS AC RVS D.D. IGNATIVS

ROSA EP[IS]C[OP]VS

HAC DIVAE MARIAE
ANNO D[OMINI] MDCLXXXVI

ANDR[ENSIS]
AEDEMAEDIFIC[ATIV]

1. Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων, σελ. 108.

2. Μιχαὴλ Ἰακώβου Μαρκόπουλι Οἱ καπουτσῖνοι ἐν Νάξῳ, ἐν Ἀρμονίᾳ, (ἐν Ἀθήναις, 1895, εἰς φύλλ.), ἔτει Α', σελ. 109—111.

Ὡς ἀποστολικὸς βικάριος τῆς φραγκικῆς ἐπισκοπῆς Σύρας ἐξέδωτο γράμμα ἀφοριστικὸν κατὰ τῶν παρανόμως βιούντων Μάρκου Δακρότζε καὶ Βιολέττας Πασχάλε.¹

Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ὁ Ἰγνάτιος περιεπλάκη μετὰ τῶν ἐν Σύρα μοναχῶν καπουκίνων, οὗ ἔνεκα ἐποιήσατο τὸν ναὸν αὐτῶν ἀργόν, ἀφώρισε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν καὶ τοὺς γονεῖς τοὺς ἀποστέλλοντας τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον αὐτῶν· ἀλλὰ οἱ καπουκίνοι περιφρονήσαντες πάντα ταῦτα παρήκουσαν τὰς διατάγας τοῦ ἱεράρχου, ὥστε ἐξηνάγκασαν αὐτὸν τὸν μὲν μοναχὸν Μαρτζιάλε (*Merciale d'Amiens*) μισιονάριον ἀποστολικὸν καὶ πρῶην ἡγούμενον τῶν καπουκίνων νὰ ραπίσῃ διὰ τῶν τζάφων² αὐτοῦ, τὸν δὲ μοναχὸν Λαυρέντιον ἡγούμενον τῶν ἐν Σύρα καπουκίνων (1687—1688) νὰ ραπίσῃ αὐτῇ χειρὶ καὶ τὸν μοναχὸν Χερουβείμ (*Cherubin de Compiègne*), ὡς αὐθαδέστερον νὰ ραπίσῃ αὐτός τε καὶ οἱ τζάφοι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ποιήσωσι δ' αὐτὸν αἱματοφύρτον· ἀλλὰ οἱ μοναχοὶ καὶ πάλιν ἀντέστησαν καὶ διὰ γράμματος πρὸς τοὺς Συρίους κατήγγειλαν τὰ κατ' αὐτῶν διαπραχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ὡς ἄδिका καὶ αὐθαίρετα ἐρεϊδόμενοι εἰς τὰς ὑπὲρ αὐτῶν παπικὰς βούλλας, τὰς ὑπὲρ αὐτῶν προνομίας καὶ διατάξεις τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ ἐνδεκάτου παρέχοντος αὐτοῖς νὰ διδάσκωσιν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ τῷ σχολείῳ αὐτῶν, νὰ ἐξομολογῶσι, νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ νὰ παρέχωσι τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς αὐτῶν βοηθείας εἰς τοὺς Συρίους, ἀποφαίνονται δὲ διὰ τοῦ εἰρημένου γράμματος ὅτι, πᾶν ὅ τι διεπράξατο κατ' αὐτῶν ὁ Ἰγνάτιος κατέστη ἀφ' ἑαυτοῦ ἀργὸς πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφωρισμένος, προέτρεπον δὲ τοὺς Συρίους νὰ μὴ ὑπακούωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐντελλόμενα ὡς ἀνυποτάκτου καὶ σχισματικοῦ καὶ καλοῦντος ἑαυτὸν πάπαν τῆς Σύρας.

1. Πατρὶς ἐφημερὶς πολιτικὴ καὶ ἐμπορικὴ, (ἐν Ἑρμουπόλει. 1904, εἰς φύλλ.). ἔτει ΛΘ, ἀριθ. 1982.

2. Ἄγνωστος λέξις ἐμοί, εἶναι οἱ νῦν μπράδοι.

Τὰ κατὰ τῶν καπουκίνων ἑκτροπα γεγονότα διεπράξατο ὁ Ἰγνάτιος κατὰ παρακολούθημα τῆς ἐκτρόπου καὶ σκανδαλώδους διαγωγῆς τῶν μοναχῶν κατὰ διήγησιν τοῦ Φράγκου ἐπισκόπου Σύρας, ὡς ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτου Ἀντωνίου Ἰουστινιανοῦ, πρὸς τὴν προπαγάνδαν, διηγεῖται δὲ τάδε: «καὶ ἐπειδὴ τινες τοῦ τάγματος (τῶν καπουκίνων) ἐκέλευσαν καὶ ἐνέδυσαν ὡς μοναχὰς νεάνιδας τρυφεράς ἡλικίας, μεταδόντες αὐταῖς καὶ τὰ αὐτῶν ὀνόματα, ἐπέτρεψαν αὐταῖς νὰ πλανῶνται ἐλευθέρως ἀνὰ τὸν τούτων ξενῶνα καὶ κῆπον, ἅμα δὲ κατώκισαν δύο ἐξ αὐτῶν ἐν οἰκίᾳ συναφεῖ πρὸς τὸν ξενῶνα αὐτῶν, ἧς τὸ παράθυρον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν αὐλὴν τῶν μοναχῶν, δι' οὗ αὗται καταβιβάζουσι σπυρίδα ὅπως ἐφοδιασθῶσιν ἄρτον, εἶνον καὶ τὰ παρόμοια ἐπὶ σκανδάλῳ τῶν θεωμένων· ἔκρινα ἐπάναγκες νὰ ἐκπέμψω αὐτοῖς διαταγὰς, δι' ὧν ἀπαγορεύω ἅμα τὸ νὰ μετέρχωνται ἔργα προξένων, νὰ ἔχῳσι διαρκῶς ἀνυψωμένας σημαίας ἐπὶ τοῦ αὐτῶν μοναστηρίου, νὰ ἀναμίγνυνται εἰς ἔργα λαϊκῶν ἀπάδοντα τῷ μοναχικῷ ἀξιώματι καὶ ἀνδράσιν ἀφιερωμένοις εἰς τὴν θείαν ὑπηρεσίαν καὶ λατρείαν»¹.

Τὰ κατὰ τῶν καπουκίνων γινόμενα ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ἐγένοντο γνωστὰ τῇ ἐν Ρώμῃ προπαγάνδᾳ, τούτου ἕνεκα ἀφηρέθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀποστολικοῦ βικαρίου ἔτει 1687 μηνὸς φεβρουαρίου ἑπτακαιδεκάτῃ, παρὰ τῆς προπαγάνδας, καὶ διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς Ἀνδρόν καὶ νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, διὰ δὲ τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν νὰ ἀπολογηθῇ ἐγγράφως.

Ὁ Ἀντώνιος Ἰουστινιανὸς Φράγκος ἐπίσκοπος Σύρας ἐν τῇ διηγῇ αὐτοῦ πρὸς τὴν προπαγάνδαν περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Ἀνδρῶ φραγκικῆς ἐκκλησίας ἔτει 1700, διηγεῖται τὰ κατὰ τὴν ἐν Ἀνδρῶ ἀρχιερατείαν τοῦ Ἰγνατίου ὡς ἑξῆς: «πρῶτον ὅτι οὗτος κατέλιπε τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν καὶ διέμενε τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους ἐν Σύρᾳ, ἐξαιρουμένου τοῦ χρό-

1. (Ἀντωνίου Ἰουστινιανοῦ) *Relatione della visita di Sira*, (ms, in f^o), f° 282 285.

νου τῆς συγκομιδῆς ὅπου ἐπορεύετο ὅπως συγκομίσῃ καὶ πωλήσῃ· μεθ' ὃ ἐπανελάμβανε τὰς περιοδείας ἀνὰ διαφόρους νήσους· καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως περιέλθῃ πολλάκις εἰς αἰχμαλωσίαν· δεύτερον ὅτι οὐδέποτε ἐπεδείξατο ζῆλον καὶ στοργὴν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν, ἣν κατ' οὐδένα τρόπον ἐφρόντιζε νὰ προαγάγῃ· τρίτον ὅτι ἐπὶ τινὰ ἔτη παρέλιπε νὰ ἀποτίσῃ τοὺς εἰθισμένους φόρους, οὗ ἔνεκα ἡ ἐκκλησία εὖρηται ὑπόλογος τετρακοσίων καὶ ἐπέκεινα ρεαλίων εἰς τοὺς Τούρκους, ὅθεν κινδυνεύουσι καὶ τὰ ἀκίνητα τῆς ἐπισκοπῆς νὰ δημοπρατηθῶσι καὶ ἀπαλλοτριωθῶσι· τέταρτον ὅτι σπανίως εὐρέθη ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτόν, διότι ἐνήργει καὶ ὑπεκίνει ταραχὰς πρὸς βλάβην τρίτων· πέμπτον ὅτι ἀπὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν, καθ' ἃ εἶναι ἐπίσκοπος οὐδέποτε ἐτέλεσε χρίσμα, οὐδὲ ἱεροπραξίαν εὐχαριστοῦσαν τοὺς ὑφ' αὐτῷ Φράγκους· ἕκτον ὅτι δὲν ἐτήρει τὴν προσήκουσαν εἰς ἱεράρχην εὐπρέπειαν, ἀλλ' ἐξευτελίζετο φονεύων ζῶα ἄλλοτε τοῦ ἐνὸς καὶ ἄλλοτε τοῦ ἄλλου, ὅσα τυχὼν εὕρισκεν ἐντὸς τῶν αὐτοῦ ἀγρῶν, ἐξ οὗ ἀπέβαλε τὴν περὶ αὐτὸν ἀγαθὴν ὑπόληψιν· ἑβδομον ἐπιρρεπὴς εἰς χειροδικίας ἔτυπτε τοὺς καλλιεργητὰς καὶ ἄλλους παντοίας τάξεως, ὅθεν συνέβη ἀγρότης ὅτε εἶδε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ δερομένην ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ διὰ λίθων, ἀφήρπασεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν πῖλον, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ καταφύγῃ εἰς σπήλαιον πρὸς μεγίστην θλίψιν τῶν ἐκεῖ Φράγκων καὶ κατὰ γελων τῶν σχισματικῶν· ὁγδοὸν ὅτι ἀφῆρεσεν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας καὶ ἐστέρησεν αὐτὴν διάφορα κοσμήματα, δισκοπότηρα καὶ ἀργυροῦν ἐσταυρωμένον· ἕνατον ὅτι ὅτε εὕρισκετο ἐκεῖ ὁ βενετικὸς στόλος καὶ μελιταῖα πλοῖα, ἐνήργησε τὴν πρώτην ἱερατικὴν κουρὰν ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς νήσου ὑπὸ τὰ δένδρα εἰς πλείστους Μελιταίους εὐτελοῦς τάξεως, δοὺς οὕτω ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐκ Μελίτης κυβερνήτην νὰ θέσῃ αὐτοὺς εἰς δεσμὰ καὶ νὰ καταγγείλῃ ταῦτα τῷ ναυάρχῳ πρὸς μέγιστον γογγισμὸν σύμπαντος τοῦ στόλου· δέκατον μετέβη εἰς τὰς πολιορκίας Εὐβοίας, Χίου καὶ ἀλλαχόσε, ὁπόθεν συνεκόμισε διάφορα λάφυρα καὶ σιδηρᾶ σκεύη τῶν

Τούρκων, δι' οὗ ἐξέθετο εἰς προφανῇ κίνδυνον ἀπωλείας τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν διὰ προσβολῶν ἐκείνων τῶν βαρβάρων· ἐνδέκατον ὅτι συχνότατα ἀπεδήμει ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας, ἣν ἐγκατέλιπεν ἄνευ ἐφημερίου, οὔτε τοποτηρητοῦ, οὔτε προμηθείας ἐλαίου καὶ κηροῦ διὰ τὰς ἐορτάς, ὅθεν κινούμενοι ἐξ εὐλαβοῦς συμπαθείας τινὲς τῶν ἐκεῖ Φράγκων, παρεῖχον αὐτῇ ἐξ ἰδίων κατὰ τὰς ἐπισήμους τοῦ ἔτους ἐορτάς· δωδέκατον ἦλθεν εἰς διάστασιν πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας ἔνεκα ὑπηρετρίας αὐτῆς, ἐξ οὗ προέκυψαν πολλαὶ λογομαχίαι καὶ ἐχθρότητες παραμένουσai μέχρι τοῦ νῦν»¹. Ἐνεκα δὲ τοῦ σκανδαλώδους αὐτοῦ βίου ὁ Ἰγνάτιος ἐξέπεσε τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, ἥς προέστη περὶ τὰ τριάκοντα ἔτη², μεθ' ὃ παρέμεινεν ἐν Σύρα, ἐνθα ἀπέθα-

1. (Ἀντωνίου Ἰουστινιανοῦ) *Relatione della visita della chiesa d' Andro l'anno 1700*, (ms. in f°), f° 20v—21v.

2. Ἡ φραγκικὴ ἐπισκοπὴ Ἀνδρου ἐσχόλασεν οὐ μόνον ἔνεκα τῆς ἐκτροπῆς διαγωγῆς τοῦ ἐπισκόπου Ἰγνατίου Ρόσα, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ὑπῆρχον κατόλικοι ἐν τῇ νήσῳ, διότι οὗτοι μετέστησαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐκκλησίαν ὅτε οἱ Ἀνδριοὶ ἀπελάκησαν τοὺς Φράγκους ἐπιδρομεῖς. Ὁ ἐν πολλοῖς ἀνάξιος πίστεως Ἰησουίτης Ροβέρτος σημειοῦται ὅτι, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δράσεώς αὐτοῦ ἐν τῇ Αἰγαίῳ, ἦτοι περὶ τελευτῶντα ἑπτακαίδέκατον αἰῶνα, εἴκοσι μόνον κατόλικοι ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ, διότι μετὰ τὴν ἀπέλασιν τοῦ τελευταίου Φράγκου δυνάστου τῶν Ἀνδρίων κατὰ μικρὸν οὗτοι μετέστησαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐκκλησίαν. (*Histoire nouvelle des anciens ducs et autres souverains de l'Archipel*, (Paris, 1698, in 8°), p. 339, καὶ Ἱστορία τῶν ἀρχαίων δουκῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἡγεμόνων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, μεταφ. Α. Μ. Καραλή, (ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, 1878, εἰς 8ον), σελ. 211). Ὁ δὲ Ἰωσήφ Τουρνεφόρτιος ὅτε ἔτει 1700 ἐπεσκέψατο τὴν νήσον Ἀνδρον εὔρεν ἐν αὐτῇ κατόλικους μόνον δύο ἀδελφοὺς Δελλαγραμμάτικα. (J. P. de Tournefort *Relation d'un voyage du Levant*, (Amsterdam, 1718, in 4°), tom. I, p. 134.). Ἐν γράμματι δὲ τῶν ἐν Ἀνδρῶ κατόλικων πρὸς τινὰ ντόν Ραφαὴλ Βερνάζα, κατὰ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ βικαρίου αὐτῶν, ἔτει 1763, ὑπογράφουσι μόνον ἑπτὰ ἐκ τοῦ οἴκου Δελλαγραμμάτικα, τὸ γράμμα ἀπόκειται ἐν τῇ ἐν Ρώμῃ βιβλιοθήκῃ Βαλλισελλιανῇ. (Curzio Mazzi *Tre epistolarii nella Vallicelliana di Roma*, ἐν *Rivista delle biblioteche*, (Firenze, 1889, in f°), p. 115.) ἔχει δὲ οὕτω.

Ἐκλαμπρότατε ἀφέντη σηὸρ ντόν Ραφαὴλ Βερνάζα.

† Μὲ τόνα ξευδρομε ποῖς ἡ ἐκλάμπροτητα σου εἰσταθὶ καὶ ἐπιτροπος τοῦ περασμένου μας βικαρίου με αὐτὸ το θαρὸς σίντρεχομε εἰς τὴν καλοσινί σου πάρακαλοντα σε δια τὴν ἀγαπὴν τοῦ θεοῦ να λάβῃς τὴν μπαρον τοῦ μακαριοτάτου να τήνε δοκίς στα ἡδία του χερία ανήνε δολετο καὶ να μας εδοκίς τες προεπουμενες αποκρισες, δια να μὴν χαύουμε καὶ εμης καὶ το ριτο μάς εξαπαντὸς απο τὴν Ανδρο, διο να μι πολιπλασιαζομε γράματα καὶ νὰ μι σε δαρἐνομὲ περισσοτερο σου αφίνομεν ανικτὴ τη γραφὴ του μακαριοτάτου καὶ αποκι θελῖς παρῖς διαδαζοντος στηνε περιλιψι ἦσε ολα καὶ ηστη στενοχορία καὶ κίνδυνο οπου δρίσκουμαστι, μι θαυμακτις ἡ ἐκλάμπροτητα σου ποῖς ετουτα ολα δε μπερνουση απο τα χερία του βικαρίου μας επίδοι καὶ ανκαλὰ καὶ αὐτὸς καλὸς

νεν, ἔτει 1710 μηνὸς αὐγούστου ἐκκαιδεκάτῃ, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ καθολικῷ τῆς φραγκικῆς ἐπισκοπῆς Σύρας ¹. ἡ διαθήκη αὐτοῦ ἀπόκειται ἐν κώδικι διαθηκῶν τῶν ἐτῶν 1695—1711 (σελ. 407—411), ἀποκειμένῳ ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τῆς ἐν Σύρᾳ φραγκικῆς ἐπισκοπῆς.

(Ex ant. chart. ms.).

Ordini fatti in Sira da monsignor Ignatio Rosa nel tempo che era vicario apostolico in detta isola per buon governo e salute di quelle anime.

P. Essendo l'ignoranza vitio molto permicioso in quelli che, o hanno o aspirano alla cura dell'anime, dicendo il sacro concilio Tridentino non admitti excusationem pastoris, si lupus comedit et pastor nescit per ovviar a simil inconviniente, ordiniamo radunarsi ogni sabbato, un' hora avanti li vespero, tutti li preti, diaconi, subdiaconi e chierici a sentir e risponder sopra li casi che noi li leggeremo e proponeremo.

2° Minacciando il giusto Dio ricercar il saghe delle anime dalle mani di quelli che sotto la loro cura, per loro trascuraggine, si sono parse, il che succede massime in quelli che morono senza verun sacramento, per proveder à si gran disordine ordiniamo, che li rr. parrochi, ogni uno nella sua settimana debba usare diligenza à saper quanti ammalati vi sono nella

ανθρώπος νὰ ημεστε αναπαμένη ανταμά του, ὁμος ἐστώντας παρα πολλα πείσματόμενος ἡς τὴν γνώμην του διχὸς πάντελός νὰ θελήσι νὰ σὶνκατανεδῇ ἡς τες γνώμες μὰς δεν εἰθαρεφτικαμὲ ἐκ του λόγου του παρακαλουμέν σε λιπόν ολι ανταμα ἡ καπολίει τις Ἀνδρος νὰ θελήσις νὰ μὰς σε δοηθίσις καὶ μὲς σουταζομε νὰ παρακαλουμέν τον θεῷ νὰ σε ευτυχισί σωματικά καὶ πνευματικά καὶ φιλοντάς ταγία σου χερία απομενομέ.

Τὶς ἐκλαμπροτινα σου.

Ἀνδρo 1763 ἀπριλίου 20.

Ταπηνή σου δουλή

Ἀντονις δελαγραματηκα

ζορζις τελαγραματικα

γασπαρις τελαγραματικας

φράτζεκὸς ντελαγραματικα

φράτζεσκος του ποτε νικολου ντελαγραματίκας

φράτζεσκος αντονι τελαγραματίκας

διμιτρις νικολου τελαγραματικα.

1. (Dal libro dei morti). Fede di morte. Adì 19 agosto 1710. Ho sepolito io p. Piero Marinelli nella chiesa cattedrale di S. Giorgio l'illustrissimo e reverendissimo monsignore d. Ignatio Rosa. (Ex τοῦ γραμματοφυλακίου τῆς ἐν Σύρᾳ φραγκικῆς ἐπισκοπῆς).

diocesi, e darci parte, con procurar confessarli subito, e di quando in quando visitarli si per confortarli e consolarli, come per provederli delli altri sacramenti, facendo bisogno, altrimenti morendo alcuno senza confessione, per incuria del paroco eo ipso sia privato della carica, e sospeso per anni tre.

3° Dolendosi varie e molte persone non trovar copia de confessori per scaricar la propria coscienza, cosa molto lacrimevole, verificandosi di noi, filii petierunt panem et non erat qui frangeret eis. Ordiniamo che li rr. parrochi, a vicenda ogni uno la sua settimana, debbano esporsi nel confessionale ogni domenica e feste comandata, sotto pena a noi arbitraria.

4° E perchè li fedeli, massime figliuoli e figliuole, non restassero senza l'instructione necessaria per la loro salute, ordiniamo che nel tempo nel quale noi, per nostra indispositione o altra necessaria occupatione, non potimo continuar et attendere à si degna opera, debbano li parrochi a vicenda supplir tal nostra mancanza.

5° Essendo che molti del popolo per esser alli bisogni della campagna, e delli loro animali, non possono esser presenti alle dottrine del giorno, per proveder ancor ... alle cose necessarie per la loro salute, ordiniamo che li chierici a vicenda debbano ogni domenica e feste comandate nelle prime messe dell'alba recitar in lingua volgare greca con voce sonora e posata il Pater noster, il Credo, li X comandamenti, li 7 sacramenti e precetti della chiesa, e poi il celebrate con brevità e chiarezza spiegarà articolo per articolo, capo per capo, principiando dal Credo.

6° Essendo accaduto per avanti che per non esser notati subito li battisimi, sposalitii e mortorii si siano trascurati alcuni nomi, ordiniamo che nessuno delli parrochi cavi la cosa prima di notarli nelli proprii libri.

7° Essendo le sacre ceremonie instituite per gloria et honor di Dio, riverenza delli sacri misterii, decoro et ornamento della chiesa, e per edificatione e devo-

tionē delli fedeli, commandiamo et ordiniamo la piena et esatta osservanza delle rubriche del messale, rituale romano ceremoniale episcopale, si nella celebratione della messa, come nell'amministrazione delli sacramenti, e per maggiormente facilitarli in esse, faremo la lettura et exercitio d'esse ogni mercoledì un' hora dopo pranzo di quindecim in quindecim giorni, che pero devono trovarsi tutti.

8° Accio le cose della sacrestia siano ben in ordine e ben custodite, e polite, et i sacristani minori ammaestrati in qualche in devono fara per servitio della chiesa e choro, instituimo per sacristano maggiore il reverendo don Leonardo Privileggio, quale deve invigilare, che li paramenti e vasi sacri siano ben tenuti, la biancaria ben netta, gl' altari mondi et ordinati con li colori competenti, secondo permette la povertà della chiesa et i libri del choro segnati ecc. Ordinando a tutti li chierici obedirlo puntualmente in tutto quello che ricerca tal sua carica. In quorum fide ecc.

Datum in palatio episcopali Sira die 10 junii 1684.

Ignatius Rosa episcopus ut supra.

(Ἐξ ἀντιγράφου παλαιοῦ).

Copia

Εμεῖς Ἰγνατζιος ρωζας δια χαρης θεοῦ καὶ τῆς Ἀγείας Καθενδρας Αποστολικῆς Ἐπίσκοπος Ἀνδροῦ καὶ βικάριος Ἀπόστολος τῆς Σιρας.

Ἐστοντας καὶ εσύς μαρκο δακροτζε καὶ βιολετα τού μαρκου μπουρτουλαμιου πασκαλε, ἀγγαλα καὶ οἱ δυό κουμαροῖ καὶ πανδρεμενοῖ επιδι και εσι βιολετα νά εβαφτισες τὸ πεδὶ του και νά εισε καὶ προτὴ ἀξαδελφη τῆς γεινεκας του ἰδήου μαρκοῦ, μὲ γνομη καὶ πίσμα διαβολικο αρνωντας τα ὡσα εταξετεν ειστο βαπτισμα σας καὶ καταφρονωντας καὶ μην ψιφωντας τοὺς θεικους καὶ ἐκκλησιαστικους ὁρίσμιους καὶ ταῖς φοβερες τῶν πεδες νά κοντινουαγετεν καὶ νά στέχεστεν στην κακην σάς γνομήν καὶ πράξην μὲ σκανδαλο μεγαλο καὶ κάκο ξομπλι εἰς ὅλο το νισι, καὶ καλα καὶ να σας ἐκραξαμεν καὶ νά σας ερμίνεψαμεν πολες βολες καὶ νά μας εταξετεν νά λιψετεν καὶ να αφισετεν τετιο

κριμα μ' ὅλλα τουτα ὅσαν σκίλοι ἐγίρισεν παλι σὰ ἡδιὰ σας
 ξερατια θέλωντας εἰ βιολετα καλῖα νὰ εἰσε μὲ τον καφκο
 παρὰ μὲ τον νομιμόν σου ἀνδρα καὶ εἰ μαρκο κρατοντας τὸ
 ἀνδροῖνο χορισμένο διὰ την κακην σου καὶ διαβολικὴν σου ὠρε-
 ξην. Ἐμεῖς διὰ νὰ ἀκλουθίσωμεν τους θεικους καὶ ἀποστολι-
 κους ὠρισμους ὁπὸν μας περιορίζουν: Si manus tua, vel per
 tuus scandalizatte abscinte eum et proice abste, καὶ
 ὁ ἀποστολος auferte malum ex vobis καὶ παλι, si is qui
 frater nominatur, est fornicator aut avarus etc: cum
 eiusmodi nec cibum sumere. καὶ ὁ ἁγείος Ἰωαννῆς, nolite
 recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis· ἀκλου-
 θώντας τὸ λίπον τοῦς ἀνοθεν ὠρισμους χωρίζομεν καὶ κοβγομεν
 μὲ τὸ φοβερο σπαθι του ἀφορισμου ἀπὸ τὴν ἐκκλισηαν τὰ σα-
 πιμενα μελοῖ ὁπού δεν δεχουντα· μιδε εχουν γιατρια διὰ νὰ
 μὴν γαλασουν τὰ ἐπιλιπα μελοῖ τοῦ χριστοῦ· τὸ λιπον διατι
 ἐκαταφρονέσεν ταις ἐρμινηες μας, διατι σὰς ἐκραξάμεν ὅχι
 τρὺς ἀμὴ περισωτερες φορες εἰστην μετανηα καὶ δὲν ἐψιφισεν,
 διατι δεν λογιαζεται μιδε μετανωαται τὸ σφαλμα σας, ἀμὴ στε-
 κεστε καὶ κοντινουαρεται μὲ διαβολικο πισμα εἰστην ἀμαρτήαν
 δια ταφτο κραζοντας τὸ ὠνομα του ἀλῖθινου θεοῦ πατρος ἡοῦ
 καὶ αἱγιου πνευματος, πετρου καὶ παβλου καὶ παντων των αἱγιῶν
 μὲ τὴν ἐξουσηαν ὁποῦ ο θεος μας εδοκεν νὰ δένωμεν καὶ νὰ
 λιομεν σας διοχνωμεν καὶ ἐβγαζωμεν ἀπὸ τὴν κοινονηαν τοῦ
 αιματος καὶ σώματος του χριστου, ἀπο την σιντροφηαν τῶν πί-
 στῶν χριστανῶν· καὶ ἀπο τῆς πορτες καὶ θιρες των ἐκκλησιῶν τοῦ
 ουρανου καὶ τῆς γῆς, ἀφορίζοντας σας καὶ διὰλαλωντας σὰς
 διὰ ἀφορισμενους καὶ καταραμενους ἀποφασίζοντας σὰς μὲ τὸν
 διαβολὸν καὶ μὲ τοῦς ἀγγελους τοῦ καὶ μὲ ολους τους κολασμένους
 στήν παντοτινην κολασήν ὥστε νὰ καμετεν τεληαν καὶ σοστην
 μετάνηαν καὶ νὰ δοσετεν ἄλλο τοσὸ καλο ἔξομπλι ὡσάν σκαν-
 ταλλο εδοκεται, καὶ ὁπιος σας μίλιση ἢ σὰς χερετιση νὰ εἶναι
 καὶ ἔκινος ἀφορισμένος καὶ νὰ μην ἐμπορη κανεῖς νὰ σας συν-
 χορέση ἀπὸ τὸν ἀνοθεν ἀφορισμον μονο ἔμεῖς ἢ μὲ ὀρδινηα
 ἐδικη μας διὰ γραφου, ἐδοθη στὸ παλάτι μας ἐπισκ^ο τῆς Σί-
 ρας ἀπριλιου. 8. εἰστα 1685.

Ἰγνατιος ροζας ἐπισκοπος ὡς ἀνοθεν. πρε ιω: ξανθάκις καντζιλιέρις¹.

1. Ἐδημοσιεύθη ἐν Πατρίδος ἐφημερίδος πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς. (ἐν Ἑρμουπό-
 λει, τὴν 13 μαρτίου τοῦ ἔτους 1904, εἰς φύλλ. ἔτει ΑΘ'. ἀριθ. 1982.

(Ἐξ ἀντιγράφου παλαιοῦ).

† Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος.

Γνωρίζοντας τὴν μεγάλην εὐλάβιαν καὶ εὐλάβηαν ὅπου ἔχετε διαμέσου τῆς ἀγῆας καθέδρας καὶ τῶν ἁγιότατων πάπιδων καὶ ὁλλονῶν τῶν αποφασιστῶν τῶνε, εσεῖς ὅλλοι τόσον φράγγοι ὅσον καὶ ῥομέοι εὐρισκόμενοι ἀποκατοθιὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἁγιότατου πάπα ; δια τοῦτο καὶ ὁ ἁγιότατος σὰς κράζη πῶς ἴστε τὸ νισί του. Ἐμεῖς τὸ λοιπὸν οἱ φτοχοὶ πατέρες καπουτζήνοι ευρισκόμενοι ἐδὸ κοντὰ ἐξήντα χρόνοι, καὶ ὅπου πάντα ἐκάμαμεν καὶ καμνομεν ὅλον μας τὸ ἐμπορετὸν νὰ σὰς κιβερνοῦμεν καὶ νὰ σὰς δείχνωμεν τὴν στράταν τῆς σοτηρίας σας, καὶ νὰ φέρομεν ταῖς ψυχαῖς σας εἰς τὸν οὐρανόν ; διαταζωντάς σας πάντα τὴν σοστήν καὶ ἀγῆαν διδασκαλήαν, ἔχοντάς σας μέσα εἰς τὴν καρδιάν μας διὰ τὴν ζεστήν ἀγάπην ὅπου σὰς φέρνομεν, καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν βοήθειαν ὅπου εἴμεστέν κρατίμενοι νὰ σὰς δῆνομεν πάσα μέρα, τώρα βλέπομεν πῶς εἴμεστέν πειρασμένοι πολλὰ ἀπάνο εἰς τὰ πριβιλλέγγια μας καὶ εἰς ταῖς ξεχορισταῖς ὀρδηνιαῖς καὶ ἐξουσιαῖς οπου μᾶς ἐδοθήκασι ἀπὸ τὴν ῥόμην ; ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατον ἀφέντην ἱγνάτην ῥόζα ἐπίσκοπον τῆς ἀνδρου atministratore τῆς σύρας ὁ οπιος δὲν θέλη καθόλου νὰ ἐγνορίσι ταῖς ὀρδηνιαῖς καὶ ὀρισμοῦς τοῦ ἁγιοτατοῦ μας πάπα Ἰνοκεντίου ἐνδέκατου, ὁ ὅπιος ἁγιότατος μας ὀρίζει νὰ διαταζομεν νὰ κάμνομεν διδασκαλίαις καὶ νὰ ἐξομολογοῦμεν, νὰ κάμνομεν σκολιὸ καὶ νὰ πάμεν νὰ βλέπομεν τοῦς ἄρροστοῦς σας καὶ νὰ σὰς σηντρέχομεν εἰς ὁλλα σας ταμπιζόνια τοσον πνευματικὰ ὅσον καὶ σωματικὰ καὶ ὁ λεγόμενος ἀνοθεν ἀφέντις ἐπίσκοπος ῥόζας μᾶς δυσκολευγῇ καὶ κάμνει τὴν ἐκκλησίαν μας interdella, ἀφωρίζοντας μας, δυσκολεύωντάς μας νὰ μὴν διατάζωμεν νὰ μὴν ξαγορεύομεν, καὶ νὰ μὴν καμνόμεν διδασκαλήαν μιδε τὸ σκολιὸ, ἀφωρίζοντας τὸν λαὸν ὅπιος ἔλθῃ στὴν ἐκκλησίαν μας, καὶ οπιος ξαγορέψῃ στοῦ λόγου μας καὶ ὅπιος ἀκούγῃ ταῖς διαταξαις μας, ἀφωρίζοντας ἀκόμι καὶ τοῦς γονιοῦς ὅπου στίλουνσι τὰ πεδιά τῶνε στὸ σκολιὸ ; ἔμεῖς ὅπου ἐχομεν χαρὰν νὰ σὰς μαθένομεν ἔστοντας καὶ νὰ εἴμεστέν κρατιμένοι κατὰ ταῖς ὀρδηνιαῖς τοῦ ἁγιοτατου μας πατέρα πάπα Ἰνοκέντιου ἐνδέκατου, καὶ τῆς ἀγῆας κονγγρεγατζιόνες νὰ σὰς δίζομεν τὸ δικαίωμα, νὰ μὴν σὰς

αφίσομεν νὰ συνχῆσετε ταῖς συνηδησαῖς σας ἀπὸ ἐνκεραῖς δυσκολίαις, καὶ ἀπὸ δύσκολαις ἀμφιβολίαις εἰς τὴν στράταν τῆς σωτηρίας σας· ἀφόντις ἐκάμαμεν ὅτι ἐμποροῦμεν νὰ γιρέψομεν τὴν ἀγάπην ἀπὸ τὸν ἀνοθεν ἀφεντι ἐπισκοπον ὡς καθῶς το ἡξευρετε ὅλλοι μὲ ταις ἀφορμαῖς καὶ μὲ ταῖς περιστάσαις, τόρᾳ βλέπωντας τὴν ἀδικὴν τοῦ σκληρότητα νὰ μὴν παύγῃ μάλιστα πλέω μὲ περισσευον θυμὸν παρὰ ποτὲ· εἴμεστεν τὸ λοιπὸν κρατιμένοι νὰ σὰς δείξωμεν ὅτι τὰ καμοματά τοῦ εἶναι ολότελα ἀδικα· ἔστιοντας καὶ νὰ εἶναι ἐναντίον εἰς ταῖς ορδινιαῖς τοῦ ἀγιότατου καὶ εἰς τὰ δεκρέτα τῶν ἀγιότατων πάπιδων, τῆς ἀγῆας κονγρεγατζιόνες καὶ τῶν ἀφεντάδων μας τῶν γαρδηνά-λέων· λέγωντας.

Πρότον πῶς δὲν ἡμπορῇ νὰ σας ἐμποδίσι νὰ μὴν ἔρχεστε εἰς τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας διατι ἀν σὰς ἐμποδίξῃ, ἐκῆνος ὁ ἀφορισμὸς οὗ βάνει δὲν πεφτη ἀπάνο σας μόνον πεφτη ἀπάνο εἰς ἐκῆνον οὗ τονὲ βάνη, καθῶς τὸ βεβεώνει εἰς τὴν ἀποφασὴν τοῦ ὁ ἀγιότατος πάπας λεώνες δέκατος δοσμένη εἰς ταῖς 3 τοῦ δεκεμβρίου εἰς τὰ 1518 ἡ οἷα ἀρχίζῃ με τοῦτα τὰ λόγια *Interleximus quosdam et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος πάπας πῶς πέμπτος λέγει, *Et si mendicantium et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος κλεμεντες ὄγδοος εἰς τὴν ἀποφασὴν τοῦ ἀρχίζοντας λέγει *Presenti et c.*

Δεύτερον σὰς λέγομεν νὰ ἡξευρετε πῶς εἰστε εὐγαλιμένοι ἀπὸ ταῖς πέδεψαις τῶν ἐπισκόπων ὄνταν εὐρίσκεστε στὴν ἐκκλησίαν μας, καὶ γρικάτε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λειτουργάστε ἀκοῦωνιάς ταῖς θεϊκαῖς προσευχαῖς ὡς καθῶς το βεβεώνει ὁ ἀγιότατος κλεμεντες ὄγδοος με τοῦτα τὰ λόγια *utque parchos et c.* ὁ ἀγιότατος κλεμεντες τέταρτος λέγει *Inibuit distilte et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος πῶς πέμπτος λέγει εἰς τὴν ἀποφασὴν τοῦ *Et si mendican tium et c.*

Τρίτον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἀνδρου ὁ *administratores* σὰς δια νὰ εἰπῇ πῶς ἡ ἐξαγορηὰ οὗ κάμνομεν ἔμεῖς οἱ πατέρες καπουτζήνοι μισιονάρι ἀποστόλικοι δὲν ἀξίζῃ καὶ δὲν οφελὰ τίποτις καὶ νὰ κάμῃ νὰ ξαναξυγορευτοῦσι καπίες ψυχαῖς, εἶναι ἀφορισμένος ἀτόστου ἀπὸ μὲγάλον ἀφορισμὸν ὅσᾳ νὰ εἶναι καὶ αἰρετικὸς ὡς καθῶς λέγει ἡ βούλα ἀρχεῖζοντας ἔτῃ *Vas electionis et c.* καὶ ὡς καθῶς λέγει ἡ σήνοδος λατερανένση εἰς τὸν κερὸν τοῦ ἀγιότατου πάπα λεώνε δέκατου *Omnis u-*

triusque sexus et c. καὶ ὁ μπονιφάτζιος ογδοὸς το λέγη καὶ ὁ κλεμέντες τέταρτος καὶ σίκτος τέταρτος καὶ ὁ κλεμέτες ὀγδοὸς et c.

Τέταρτον αποφασιστικὸν τῶν επισκόπων νὰ μὴν πειραζουσι τοὺς πατέρας ἀπάνο εἰς τὰ πριβιλέγγιά τωνε ἀποκάτο εἰς μεγάλλαις θεδέψαις καὶ ἀφορισμοὺς ἀπὸ τὸν ἀγιότατον Ονόριον τρίτον μὲ τούτα τὰ λόγια *Nolentes igitur et c.* ὁ σίκτος τέταρτος ἀρχεῖζωντας λέγει *Regimini et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος Νικόλαος τέταρτος ἀρχίζη *Et si cunctorum et c.* ἀκόμι ὁ σίκτος τέταρτος ἀρχίζη *Predictorum et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος λεόνες δέκατος λέγει βεβεώνοντας ὅλλαις ταῖς βουλλαῖς εἰς μίαν βούλλαν ὁ ὅπιος ἀρχίτι ἐτίζη *Exroni nobis et c.*

Πέμπτον εἶναι αποφασισμενον εἰς τὸν ἀφέντην ἐπίσκοπον ἄνδρου καὶ *administratore* τῆς σύρας νὰ μὴν ἀφορίσι τὴν ἐκκλησιαν τοῦ ἀγίου ἰωάννου ὡς καθῶς λέγει ὁ ἀγιότατος πάπας Αναστάσιος τέταρτος καὶ Ἀλεξάνδρος τρίτος καὶ τέταρτος καὶ Οὐρμπάνος τρίτος, καὶ ὁ κλεμέντες τρίτος καὶ τέταρτος μὲ τούτα τὰ λόγια *Nuli episcopo et c.*

Ἐκτον μὴν ἀμφιβάλει κανεῖς ἀπὸ σὰς πῶς ὅποιος καὶ ἂν ἴναι ὁποῦ νὰ βάλλη χαίρη ἀπάνο εἰς κανέναν παπὰν εἶναι ἀφορισμένος καὶ αὐτοῦ πέφτη· δια τούτο σὰς λέγομεν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ρόμης ὅσων πεδιά της ἐμπιστεμένα καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῶν δεκρέτων τῶν ἀγιότατων πάπιδων· πῶς ὁ ἐκλαμπρότατος ἀφέντης ἐπίσκοπος ἀνδρου καὶ *administratores* τῆς συρας Ἰγνάτιος ρόζας ἔπεςεν ἀπατός του εἰς τὴν *irregularita* ἡγουν εἰς τὴν καθερέσσην καὶ ἄργιταν τῆς ἐκκλησίας του καὶ εἰς σὲ μέγαλον ἀφορισμὸν ὁποῦ δὲν ἤμπορῇ νὰ του σηνχορέσι κανεῖς παρὰ ὁ ἀγιότατος πάπας ἡ πουρι ἐκίνοι ὁποῦ εχουσι τὴν ἐξουσιαν του *immediate* κάμνωντας ἐνάντιον εἰς ταῖς σήνοδαις εἰς τὰ δεκρετα τῶν ἀγιότατων πάπιδων, καὶ εἰς ταῖς ὀρδηνιαῖς τοῦ ἀγιοτατοῦ μας πατέρα πάπα Ἰνοκέντιου ἐνδεκατου ὁποῦ σημέρον εὐρίσκετε εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀγίου πέτρου, καὶ δια νὰ δαρθῇ ὁ πάτερ μαρτζιάλες διατακτῆς καπουτζήνος μισιονάριος ἀποστόλικος σουπεριορες τῆς μισιόνες τῆς σύρας, ἀπο τοὺς τζάφους του· καὶ ἀκόμη δια νὰ δῆρι αὐτός του μὲ τὸ χαίρη του τὸν πάτερ λορέντζο διατακτῆ καπουτζήνο μισονάριο ἀποστόλικο σουπεριόρε, τῆς σύρας; καὶ δια νὰ δῆρι καὶ τὸν πάτερ χειρουβήνο διατακτῆ καπουτζήνο μισιοναριο ἀποστόλικο ὁποῦ τὸν ικάμεν ὁστὸν θάνατον λαμβάνοντας τονε πολλὰ αὐτός του

καὶ μὲ τοὺς ζαγούς του στὸ κεφάλη χηνοντας του πολὺ αἷμα, εἰς τόσον κανένας ἀπὸ την σύρα δὲν ινε κρατιμένος νὰ τοῦ κάμη υπακοὴν ἐπιδι και να εἶναι ανυπάκουος τοῦ αγιότατου καὶ σισμάτικος λέγωντας πῶς εἶναι πάπας τῆς συρας· καὶ διαβεβεό-σιν των ανοθεν ἐκάμαμεν τὸ παρόν.

(ὅπιοθεν). *Ecrit portant plainte contre m^{gr} Rosa évê-que d'Andros et coadjuteur de l'évêché de Syra et adressé aux habitans de l'isle de Syra.*

(Ex ant. chart. ms.).

Copia

Illustrissimo e reverendissimo monsignor come fratello.

Per troppo sono note a questa Sacra Congregatione: le confusioni dell'isola di Sira, et ad effetto, che non si aumentino a produrre maggiori scandali, et inconvenienti più gravi, hanno giudicato necessario questi eminentissimi miei signori di toglierne l'occasione con..... a v.s. come in vigore delle patenti se l'incarica strettamente di portarsi subito alla sua chiesa d'Andro et di non partire dalla medesima senza espresso e nuovo ordine di questa Sacra Congregatione, alla quale dovrà pur..... render distinta informazione sopra li capi esposti contra di lei e delle severe comunicazioni sin sotto li 7 ottobre scorso; posso offerirle haver campo di giustificatione;..... pero v.s. d'eseguire questo se le impone caminando in Andro con la prudenza e cautela dovuta al grado di pastore, il qual'è tenuto sopra tutte le cose di tenersi lontano anco da ogni sospetto di pericolo onde possa venire presto il rispetto alla sua dignità e Iddio Signore la propria.

Roma 17 febbrajo 1687.

Di v.s. come fratello

P. cardinal Altieri prefetto
ed'arcivescovo di Seleucia segretario.

Tratta dell'autentico registrata nel 10 receptorum della cancelleria apostolica di Tine.

Demetrio Flesconi coadjutore episcopale.

(ὁπισθεν) Copia della lettera scritta dalla Sacra Congregatione de Propaganda al monsignor Rosa vescovo di Andro. ¹

(Ex ant. chart. ms.).

Copia dal libro de' mandati tenuto nella cancellaria dell'illustrissimo et eccellentissimo Antonio Zeno capitano generale.

Noi Antonio Zeno per la serenissima repubblica di Venetia capitano generale.

Dolendosi gravemente il reverendissimo monsignor Ignatio Rosa vescovo d'Andro di voi primati et vecchiaridi della stessa isola, d'haverli levato le proprie case episcopali con darle alli pp. cappuccini, concorrendo et alla mutatione della fabbrica di dette case per accommodo d'essi padri, et della vostra ingerenza nel suo governo spirituale et temporale, assumendo noi l'autorità di chiamar altri ministri a suo pregiudicio, et dannificar li suoi stabili, maltrattar la sua gente, minacciarli la propria libertà ecc. Si come della vostra contumacia et poca riverenza che havete mostrato al decreto del principe B. M. et altri mandati rilasciati dalli nostri antecessori capitani generali, renitendo sino al presente ubbidirli humilmente, ci supplico della rilassatione del presente mio supremo mandato col vigor del quale commetteremo et ordiniamo in forma risoluta a voi primati et vecchiaridi et altri dell'isola d'Andro di dover restituir le suddette case al soprannominato vescovo, et di non concorrer in verum modo alla novità d'esse, nè ingerirvi in alcun modo nel suo

1. Τὸ γράμμα εἶναι λίαν δυσανάγνωστον, οὗ ἕνεκα καὶ τὰ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γράμματα.

governo spirituale et temporale, lasciando intatti, et senza molestia le sue genti, li suoi stabili et mobili, maggiormente la sua persona, che possa star et dimorar sicura in detta sua diocesi, et eseguir pontualmente il suddetto decreto del principe, et supremi mandati già accennati delli nostri antecessori papi-tani generali; che altrimenti contravvenendo et reni-tendo dalla dovuta total ubbidienza et riverenza a quanto vi vien imposto, oltre le pene contenute nelli sopranominati decreto et mandato nelle quali sarete incorso senza altra dichiarazione, sarà condannato cadauno di voi cinque cento reali applicati all'hospitale delli ammalati di questa armata, oltre altre pene afflittive etiam di galera, et della vita al nostro arbi-trio, et pretendendo ragione comparirete et sarete intesi. In quorum ecc.

Di galera capitania entro il porto di Scio

20 ottobre 1694 s. n.

Aluise Paulini doadjutore in cancellaria di s. e.

(Codex decretorum 1695).

(Ἐκ τοῦ γραμματοφυλακίου τῆς ἐν Σύρῳ φραγκικῆς ἐπισκοπῆς).

Coppia.

Confessiamo ed attestiamo noi infrascritti pp. ca-pucini ovunque la nostra presente scrittura si pre-sentasse qualmente monsignore Ignatio Rosa vescovo di Andro ricevuti li ordini, vista le diliberationi e de-terminationi della sacra congregazione della propa-ganda fede che li commeteva et ogligava alla restitu-zione del nostro hospitio e giardino in Andro che esso monsignore manteneva dalli suoi antecessori, esso monsignore con pronta e riverente obedienga e rassegnazione alli supremi ordini dell'eminenze loro, ci ha ceduto restituito e rilasciato tutto, hospizio e giardino con tutte le loro convencenze e pertinenze, lasciandoci in pacifico possesso d'essi da dodici anni

in qua, ne mai doppo ha preteso altro, ne ci ha in niente d'essi molestato ne turbato, e perche detto monsignor viene accusato a nostro nome da qualche suo nemico d'usurfratore del detto hospicio e giardino, e di aver batutto gravemente usque ad efusionem sanguinis li pp. Scordilo e Merciale capucini dimoranti in Sira. Confessiamo esser tutto cio pure calunie e falsite, ne mai noi habbiamo havuto dato tali accuse contro detto monsignor, sicome mai abbiamo havuto in tutte queste nostre missioni, patre Scordilo capucino. cosi attestiamo, in fede di tutto cio ci sottoscriviamo e roboriamo cosi il nostro sigillo.

(l.s.) Data in Sira ali 10 genaro 1709.

Fra Policarpo d'Abbevilla capucino custode delle missioni di Grecia.

Fra Giacinto d'Amiens capucino superiore di queste missione di Sira.

Fra Pietro d'Amiens capucino missionario apostolico.

Fra Theodosio da Calais capucino missionario apostolico.

Io infrascritto cancelier ho registrato la sopradetta fede dal originale de verbo ad verbum e percio mi sottoscrivo.

Giorgio Brindesi sacerdote
cancelier vescovile 1.

1. Τὸ ἀντίγραφον, ἐκ τοῦ γραμματοφυλακίου τῆς ἐν Σύρῳ φραγκικῆς ἐπισκοπῆς, ἐδόθη μοι παρὰ τοῦ ἐλλογίμου αἰδεσίμου δὸν Ἰωάννου Μαράγκου ἐφημερίου ἐν τῷ καθολικῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051008

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μηλιγγοὶ καὶ Ἐξερίται Σλάβοι ἐν Πελοποννήσῳ	Δρ.	5.—
Ἡ μητρόπολις Ζαρνάτας καὶ αἱ ἐν Μάνῃ ἐπισκοπαὶ	»	10.—
Σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων	»	25.—
Ἀρχιεπίσκοποι Σαντορίνης, Παναγία τῆς Γωνιᾶς τὸ καθολικὸν τῆς ἐν Θήρᾳ ἐπισκοπῆς	»	15.—
Παυλάκις Κριτόποπουλος	»	10.—
Παραλειπόμενα ἐκ τοῦ οἴκου Ζυγομαλᾶ. Ἐπροστά- τευσαν οἱ πάπαι τοὺς Ἑλληνας; καὶ τὰ Ἑλ- ληνικὰ γράμματα;	»	10.—
Μεθόδιος, Παρθένιος, Διονύσιος οἰκουμενικοὶ πα- τριάρχαι 1666—1667	»	10.—
Μαντροκάθισμα, βουδόμαντρα, θεμωνιά, μιτᾶτο (ἐκ τοῦ γεωργικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου τῶν Συρίων)	»	5.—
Οἱ τελευταῖοι Φράγκοι δοῦκες τοῦ Αἰγαίου Πελά- γους 1438—1565. Ἰωσήφ Νάκης Ἰουδαῖος δοῦξ τοῦ Αἰγαίου πελάγους 1567—1570. Τὸ σαντζάκ τῶν νήσων Νάξου, Ἄνδρου, Πάρου, Σαντορήνης, Μήλου, Σύρας	»	25.—
Σύστασις τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων	»	25.—
Ἰγνάτιος Ρόσας ὁ τελευταῖος Φράγκος ἐπίσκοπος Ἄνδρου 1670—1710	»	8.—

Δρ. 15

